ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยทุนสนับสนุนงานวิจัยจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ 2554 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์ทุกท่านของภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาควิชาจุลชีววิทยาและปรสิตวิทยา คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้ความสะดวกในการใช้สถานที่ รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดการวิจัย

ดร. จรูญ สารินทร์

รศ.ดร. ศิริพรรณ สารินทร์

พฤษภาคม 2555

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**.....	1
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**.....	4
	การตกตะกอนคาร์บอเนตโดยจุลินทรีย์ (Microbial carbonate precipitation, MCP).....	5
	การตกตะกอนคาร์บอเนตโดยจุลินทรีย์ผ่านกระบวนการไฮโดรไลซิสของยูเรีย (Microbial carbonate precipitation by way of urea Hydrolysis).....	6
	การเกิด MCP เพื่อสร้างความแข็งแรงของวัสดุที่มีรูพรุน.....	10
	Calcite In- situ Precipitation System (CIPS).....	11
	ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเกิด cementation	11
	แหล่งของจุลินทรีย์ที่ผลิตเอนไซม์ยูรีเอส.....	13
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**.....	19
	เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง.....	20
	อาหารเลี้ยงเชื้อแบคทีเรียและสารเคมี.....	21
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	21
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4	**ผลการวิจัย**.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

5 **บทสรุป**..... 64

สรุปผลการวิจัย..... 64

อภิปรายผลการวิจัย..... 65

ข้อเสนอแนะ..... 70

บรรณานุกรม..... 71

ภาคผนวก..... 76

ผลงานตีพิมพ์..... 93

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

1 การผลิต $CaCO_3$ โดยจุลินทรีย์ที่สร้างคาร์บอเนตจากกระบวนการไฮโดรไลซิสของยูเรีย..... 8

2 กลุ่มของจุลินทรีย์ที่กิจกรรมของเอนไซม์ยูรีเอสไม่ถูกยับยั้งโดยแอมโมเนียม..... 15

3 จำนวนของเชื้อแบคทีเรียที่สามารถชักนำให้เกิดตะกอนคาร์บอเนตบนอาหาร urea-$CaCl_2$ agar 37

4 จำนวนเชื้อแบคทีเรียจากการทดสอบยืนยันกิจกรรมของเอนไซม์ยูรีเอสและ Urease activity 37

5 ผลของระดับ pH เริ่มต้นของอาหารเลี้ยงเชื้อ nutrient broth ต่อการทำงานของเอนไซม์ยูรีเอสของแบคทีเรีย (n = 3)..... 37

6 ผลของความเข้มข้นของยูเรียต่อการทำงานของเอนไซม์ยูรีเอสของแบคทีเรียที่เลี้ยงในอาหารเลี้ยงเชื้อ nutrient broth pH7 (n = 3)..... 38

7 ผลของความเข้มข้นของแคลเซียมคลอไรด์ต่อการทำงานของเอนไซม์ยูรีเอสของแบคทีเรีย ที่เลี้ยงในอาหารเลี้ยงเชื้อ nutrient broth pH7 และยูเรียความเข้มข้น 50 มิลลิโมลาร์ (n = 3)..... 38

8 ผลการเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์ความเหมือน 16S rDNA ของไอโลเลท G27 กับแบคทีเรียชนิดอื่น 40

9 อัตราการตกตะกอนแคลเซียมคาร์บอเนตบนพื้นผิวเม็ดทรายโดยแบคทีเรีย *S. koreensis* G27 (n = 5)..... 41

10 การมีชีวิตของเชื้อที่สามารถผลิตเอนไซม์ยูรีเอสบนพื้นผิวอิฐตัวอย่าง..... 61

11 ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การดูดซึมน้ำของพื้นผิวอิฐตัวอย่างด้านที่ไม่ได้ทาสารเคลือบใส (n = 12)..... 63

12 การเตรียมสารละลายมาตรฐาน 50-250 ไมโครโมลาร์ NH_4Cl..... 80

13 ลำดับนิวคลีโอไทด์ของแบคทีเรีย ไอโซเลท G27..... 93

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	Chemical speciation ของ H_2CO_3 (△), HCO_3^- (●)และ CO_3^{2-} (▲) ที่ 25°C.....	13
2	Coupling of urea hydrolysis และ ATP generation ของ *S. pasteurii*	17
3	Chemical speciation ของ Ammonia (NH_3) (○)และ ammonium (NH_4^+) (●)ที่ pH ต่างๆ.....	18
4	ลักษณะการจัดโมเดลคอลัมน์ทรายตามแนวดิ่ง.....	27
5	การเรียงอิฐตัวอย่างจำนวนสิบสองก้อน.....	30
6	การคลุมชุดอิฐตัวอย่างจำนวนสิบสองก้อน ด้วยถุงพลาสติก.....	32
7	การคลุมชุดอิฐตัวอย่างจำนวนสิบสองก้อน ด้วยฉนวนกันความร้อน.....	32
8	อิฐตัวอย่างที่ถูกทำการแช่ในน้ำกลั่น.....	33
9	การซับน้ำส่วนเกินออก.....	33
10	การตกตะกอนของแคลเซียมคาร์บอเนตบนอาหาร urea-$CaCl_2$ agar.....	36
11	การทดสอบยืนยันกิจกรรมของเอนไซม์ยูรีเอส บนอาหาร urea agar.....	36
12	น้ำหนักแห้งของตะกอนคาร์บอเนตที่เกิดจากการชักนำของแบคทีเรียในสภาวะของอาหารเลี้ยงเชื้อที่ระดับ pH เริ่มต้นที่ 7 ยูเรีย 50 มิลลิโมลาร์ และ $CaCl_2$ 30 มิลลิโมลาร์.....	39
13	ปริมาณตะกอนคาร์บอเนตชีวภาพของแบคทีเรียไอโซเลท G27.....	39
14	การติดสีแกรมและลักษณะเอนโดสปอร์ของแบคทีเรียไอโซเลท G27.....	40
15	ลักษณะพื้นผิวเม็ดทรายก่อนการทดลองและในชุดควบคุม.....	42
16	ลักษณะพื้นผิวเม็ดทรายในชุดทดลอง.....	43
17	น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นจากการตกตะกอนแคลเซียมคาร์บอเนตบนพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาดเล็ก (n = 5).....	45
18	น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นจากการตกตะกอนแคลเซียมคาร์บอเนตบนพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาดใหญ่ (n = 5).....	45
19	ลักษณะพื้นผิวชิ้นอิฐตัวอย่างก่อนนำไปทดลองและในชุดควบคุม.....	46

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
20	ลักษณะพื้นผิวชิ้นอิฐตัวอย่างในชุดทดลอง.....	47
21	น้ำหนักที่หายไปของชิ้นอิฐตัวอย่างขนาดเล็กหลังจากผ่านการ Sonication (n = 5).....	49
22	น้ำหนักที่หายไปของชิ้นอิฐตัวอย่างขนาดใหญ่หลังจากผ่านการ Sonication (n = 5).....	49
23	ลักษณะพื้นผิวชิ้นอิฐตัวอย่างขนาดเล็กจากการทดสอบความแข็งแกร่ง.....	50
24	ลักษณะพื้นผิวชิ้นอิฐตัวอย่างขนาดใหญ่จากการทดสอบความแข็งแกร่ง.....	51
25	ลักษณะพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาด 6x12x6 เซนติเมตร ก่อนนำมาทดลอง.....	54
26	ลักษณะพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาด 6x12x6 เซนติเมตร ของชุดควบคุม ที่ฉีดพ่นโดยน้ำกลั่นปราศจากเชื้อ.....	55
27	ลักษณะพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาด 6x12x6 เซนติเมตร ของชุดควบคุม ที่ทาโดยน้ำกลั่นปราศจากเชื้อ.....	56
28	ลักษณะพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาด 6x12x6 เซนติเมตร ของชุดควบคุม ที่ฉีดพ่นโดย urea-$CaCl_2$ broth.....	57
29	ลักษณะพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาด 6x12x6 เซนติเมตร ของชุดควบคุม ที่ทาโดย urea-$CaCl_2$ broth.....	58
30	ลักษณะพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาด 6x12x6 เซนติเมตร ของชุดทดลอง ที่ฉีดพ่นโดยหัวเชื้อแบคทีเรียผสมกับ urea-$CaCl_2$ broth.....	59
31	ลักษณะพื้นผิวอิฐตัวอย่างขนาด 6x12x6 เซนติเมตร ของชุดทดลอง ที่ทาโดยหัวเชื้อแบคทีเรียผสมกับ urea-$CaCl_2$ broth.....	60
32	การติดสีแกรมของหัวเชื้อแบคทีเรีย *S. koreensis* G27 อายุ 72 ชั่วโมง ก่อนนำมาใช้ทดลอง ซึ่งสามารถเห็นเอ็นโดสปอร์ที่หลุดออกมาจากเซลล์.....	62
33	การติดสีแกรมของแบคทีเรียบน urea agar จากชุดทดลอง.....	62